

2015-04-09

Dnr: REV 13:3-2015

## Revisionsredogörelse

Eftersom vi avlämnar en revisionsberättelse som avviker från de övriga revisorernas avseende landstingsstyrelsens uppsiktsplikt vill vi med denna revisionsredogörelse ge en utförligare förklaring till vårt ställningstagande.

### Bakgrund

Vid inledningen av året hade Hälso- och Sjukvårdsnämnden (HSN) valt att inte lägga fram ett budgetäskande utan lät budgetberedningens förslag utgöra HSN:s budget. Sedan har nämnden under året vid sina sammanträden noterat månatliga rapporter om sin ekonomiska situation. Redan vid den första månadsrapporten noterades en negativ avvikelse mot budget, och den negativa utvecklingen blev bara större allteftersom året fortskred. Vid första delårsrapporten var avvikelsen mot budget -25 MSEK, och avvikelsen för helåret prognostiserades till -43 MSEK. Vid andra delårsrapporten hade avvikelsen ökat till -63 MSEK och avvikelse för helåret prognostiserades till -75 MSEK, motsvarande 2% av budget. Vid årets slut var resultatet en avvikelse mot budget på -150 MSEK, 4 % av budgeten.

Nämnden pekar på uteblivna AFA-pengar som en del av orsaken till underskottet – men AFA pengar fanns inte i budgeten för året. Som största skäl till avvikelsen framhåller nämnden personalkostnader, behovet av tillfälliga lösningar för bemanningen, d.v.s. stafettläkare och, i viss mån, inhyrda specialistsköterskor. Detta skäl har återopats vid flera av månadsrapporterna

De åtgärder som nämnden vidtagit har begränsats till att vid flera tillfällen ge landstingsdirektören i uppdrag att föreslå åtgärder för att komma tillrätta med underskottet. Nämnden har dock inte aktivt följt upp dessa uppdrag förrän vid decembersammanträdet. Vid december-sammanträdet har direktören lämnat förslag till åtgärder, bl. a. maximal restriktivitet avseende hyrpersonal. I en dialog med nämndens utskott, där frågan ställdes om hur nämnden kan minska sitt beroende av hyrpersonal, förklarades att det inte finns någon lösning på kort sikt. På lång sikt kan problemet lösas genom att man medvetet rekryterar AT/ST läkarkandidater. Något äskande av medel för att möjliggöra detta saknas.

Vår sammanfattande slutsats av detta är:

- Nämnden har inte tagit initiativ till att erhålla en budget som täcker verksamhetens kostnader. Nämnden har därmed inte medverkat till framtagningen av sitt viktigaste styrdokument.
- Nämnden saknar kontroll över sin ekonomi, där avvikelsen mot budget accelererar under året, och där slutresultatet avviker kraftigt från prognoserna som har lämnats under året.
- Nämnden har inte vidtagit tillräckligt med aktiva åtgärder – t.ex. genom att be om förstärkning av intäkterna från fullmäktige.

*WPF R*

Nämnden har dessutom inte uppnått flera mål, bl.a. för tillgänglighet under året.

Nämndens resultat har försämrats de senaste tre åren, och att revisorerna ser allvarligt på detta ledde till ett möte mellan revisorerna och nämndens arbetsutskott i juni 2014. De vid mötet utlovade förbättringarna har inte lett till ett mer positivt resultat.

Vi har övervägt att rikta en anmärkning till hälso- och sjukvårdsnämnden, men anser att dess handlingsutrymme har starkt begränsats av landstingsstyrelsens hantering av nämnden.

### **Landstingsstyrelsen**

Landstingsstyrelsen har brustit i sin budgetberedning i flera år, vilket revisorerna har påpekat i granskningar under 2011, 2012, 2013 och 2014. Vi har nu att bedöma 2014, bl.a. styrelsens hantering av landstingets största nämnd, Hälso- och Sjukvårdsnämnden som ensamt svarar för c:a 55% av landstingets totala budget. Styrelsen har inför 2014 inte inhämtat synpunkter eller äskanden från HSN vid beredningen av budgeten, en brist som rent formellt hänför sig till 2013. Konsekvensen av detta påverkar dock händelserna under 2014.

Styrelsen har vid sina sammanträden tagit del av HSN:s sammanträdesprotokoll, där det tydligt framgår att ekonomin avviker mot budget, och att avvikelserna successivt växer. Styrelsen har inte vid något tillfälle i sina protokoll noterat att den vill veta vilka åtgärder HSN vidtar för att åtgärda budgetavvikelse. Det enda tillfällen då styrelsen har kommenterat HSN:s avvikelser är i samband med delårsrapporter. I delårsrapporten per augusti 2014 konstaterar styrelsen, i likhet med HSN, att HSN kommer att ha ett årsresultat som avviker mot budget med -75 MSEK. Det faktiska resultatet visar sig vara dubbelt så stort – 150 MSEK. Inte vid något tillfälle under år 2014 har landstingsstyrelsen lämnat förslag till fullmäktige med anledning av HSN:s ekonomiska avvikelser. Styrelsen har ingen förklaring till hur prognosen kan var så felaktig. Det har påpekats i flera granskningsrapporter från revisionen att styrelsens uppsiktsplikt inte uppfylls av att enbart ta del av dokument – den måste var mer aktiv för att kunna anses uppfylla sin uppsiktsplikt.

Vid en dialog om resultatet inför framtagningen av revisionsberättelsen berättar företrädare för styrelsen att de har varit medvetna om HSN:s ekonomiska situation, men de har också vetat att Landstinget totalt skulle få ett positivt resultat vid årets slut. De ville inte överföra flera resurser till HSN - de ville sätta press på nämnden att minska sina kostnader och öka sin effektivitet genom denna ekonomiska press. Vi kan inte se att styrelsen har fått ett uppdrag av fullmäktige att sätta press på HSN på detta sätt, och vi bedömer att det inte heller är i enlighet med Kommunallagen.

Vår sammanfattande slutsats av detta är:

- Styrelsen har brustit i sin beredning av budgeten
- Styrelsen har brustit i utövandet av sin uppsiktsplikt gällande Hälso- och Sjukvårdsnämnden.

### **Vår bedömning**

Mycket av ovanstående är obestridliga fakta och både vi och våra revisorskollegor uttrycker kritik mot både HSN och styrelsen. Anledningen till vår bedömning, att vi riktar anmärkning till landstingsstyrelsen, är följande:

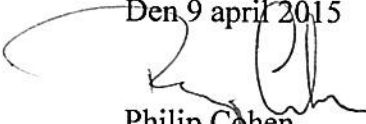
Vi befärrar att om vi som revisorer först riktar skarp kritik mot landstingsstyrelsen men sedan väljer att inte rikta anmärkning så tar det udden ur kritiken. Vad gäller Landstingsstyrelsen är det den återkommande kritiken dels om bristande budgetberedning dels om bristande uppsikt som inte har lett till förändringsåtgärder som tillsammans leder oss till vår bedömning. Vår uppfattning är att den uppkomna situationen är för allvarlig och har pågått för länge för att landstingsstyrelsen ska undgå en anmärkning. Vår förhoppning är att anmärkningen ökar

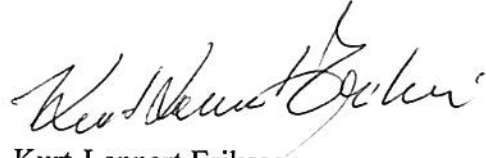
*Ulf R*

sannolikheten dels att fullmäktige ägnar mer uppmärksamhet åt frågorna dels att styrelsen vidtar åtgärder för att rätta till identifierade brister. Vi riktar således anmärkning till:

- **Landstingstyrelsen** för bristande utövande av sin uppsiktsplikt gentemot hälso- och sjukvårdsnämnden.

Den 9 april 2015

  
Philip Cohen  
Landstingsrevisor

  
Kurt-Lennart Eriksson  
Landstingsrevisor